

УДК 658.27:658.29:65.011

РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ В ІННОВАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Свістунов О. С.

Хмельницький національний університет

svosn@ukr.net

За умов глобальної конкуренції інтелектуальний капітал виступає визначальним фактором високоефективного розвитку виробничо-господарських систем. Процес управління їхнім розвитком передбачає генерування на постійній основі нових ідей, стимулювання і запровадження інновацій, оновлення технологій у відповідності із змінами внутрішнього і зовнішнього середовища. Тому актуальними в цьому контексті виступають питання економічної спроможності промислового підприємства у формуванні інтелектуального капіталу, із використанням власних інструментів та механізмів, які повинні створювати основу подальшого розвитку підприємства як складної інноваційної соціально-економічної системи. У цьому зв'язку питання спрямування інтелектуального капіталу на досягнення високого рівня технологічного розвитку підприємства потребують подальшого наукового дослідження.

Визначення інтелектуального капіталу, структура та процеси взаємодії його елементів відображуються в працях науковців різних країн світу, оскільки його сутність проявляється не тільки у теоретичному втіленні багатьох економічних явищ та процесів, але і у важливому прикладному значенні [1-5]. Тому на сьогоднішній день ідентифікація та ефективне управління інтелектуальним капіталом виступають важливим стратегічним завданням не тільки для країни, але і для кожного підприємства, із врахуванням значимості його індивідуального рівня. Індивідуальний підхід передбачає, що цінність суб'єкта як джерела та власника інтелектуального капіталу проявляється в одержаних результатах його інтелектуальної діяльності, яка трансформується у системоутворюючі елементи вартості виготовленої продукції чи виконаних робіт [1; 4].

Досвід таких розвинених країн світу як Японія, США, Швейцарія, Данія, Німеччина та ін. підтверджує висновки науковців, що на сьогоднішній день основним багатством країни виступає інтелектуальний капітал та організаційні механізми формування відносин в суспільстві до інтелектуальних цінностей, здатних забезпечувати високий розвиток економіки, технологій та соціально-економічних стандартів навіть із мінімальними запасами корисних копалин та інших природних багатств [4; 5]. Такі країни здатні створювати щоденні конкурентні переваги в науковій, інноваційній та технологічній сферах.

Тому, важливим, на нашу думку, є створення передумов для формування інтелектуального капіталу на основі системного підходу, що включає налагодження комунікацій як внутрішнього, так і зовнішнього середовища підприємства, які б забезпечували трансформацію інтелектуального потенціалу в інтелектуальний продукт шляхом створення умов для інтелектуальної, інноваційної праці, формування висококваліфікованих фахівців, із високими моральними якостями, що здатні розробляти та впроваджувати інновації, високі технології в практичні сфери діяльності підприємства.

Таким чином, для забезпечення сталого розвитку у підприємства виникає потреба збалансування наукових, інформаційних, технологічних, інноваційних та комунікаційних стратегій, які виступають основою формування інтелектуального капіталу та визначають інструментарій його використання. Така узгодженість дозволить сформувати концептуальні положення результативного використання складових інтелектуального капіталу промислового підприємства, які мають створювати систему, бути взаємопов'язаними на інтегрованими в соціально-економічні і технологічні процеси [3; 4].

Отже, ринкова вартість підприємства, його імідж на ринку визначаються не лише вартістю матеріальних і нематеріальних активів, а також наявністю у підприємства оперативних та ефективних у порівнянні із конкурентами методів та механізмів формування, нарощування і використання інтелектуального капіталу, що забезпечує стратегію його сталого економічного розвитку. При цьому важливим моментом є виконання умови, що використання інтелектуального капіталу, створення ним доданої вартості повинно спрямовуватись на досягнення цілей інноваційно-технологічного розвитку. Тому для підприємства набуває вирішального значення вибір технологій стратегічного управління інтелектуальним капіталом в контексті його технологічного розвитку. Саме інтелектуальний капітал визначає темп і характер оновлення технологій виробництва підприємства та його продукції, які потім постають головною конкурентною перевагою на ринку. За світовим виміром, високого рівня розвитку досягли ті держави, які мають розвинену освіту і науку, активно запроваджують високі технології та інновацій в усі галузі народного господарства.

Список використаних джерел:

1. Азарова А.О. Стратифікація та декомпозиція процесу оцінювання рівня інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств / А.О. Азарова // НТКП ВНТУ – 2017: збірник матеріалів XVI науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету, (15-24 березня 2017 року, м. Вінниця), 2017. – С. 1-5.

2. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / Э. Брукинг; пер. с. англ. Л.Н. Ковачиной. – СПб. : Питер, 2001. – 288 с.

3. Гапоненко А. Л. Управление знаниями. Как превратить знания в капитал / А. Л. Гапоненко, Т. М. Орлова. – М.: Эксмо, 2008. – 400 с.

4. Корнух О. В. Інтелектуальний капітал – основа інноватизації, ефективної і корпоративної стратегії підприємства: монографія / Турило А. М., Корнух О. В.; ДВНЗ «Криворізький національний університет». – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2012. – 228 с.

5. Чухно А. А. Постиндустриальная экономика: теория, практика и ее значение для Украины // А. А. Чухно. – М. : Логос, 2003. – 632 с.

УДК 338.517.2

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ
ГАЗОРОЗПОДІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК
ЧИННИК ВПЛИВУ НА ТАРИФ**

Столяр О. О.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail: mik_ineu@ukr.net

тел. 0342 506 613

До загальних організаційно-економічних відносин належать форми і методи господарювання, які характерні для всіх галузей економіки. Серед останніх сьогодні виділяють, по-перше, ринкову систему, в центрі якої – товарно-грошові відносини; по-друге, підприємництво, засноване на ефективному веденні господарства. Загальні організаційно-господарські відносини – це відносини у сфері грошового обігу, ціноутворення, фінансів, кредиту, маркетингу, менеджменту, біржової справи тощо [1].

Організаційно-економічні відносини суб'єктів нафтогазового комплексу – це відносини, що формуються і розвиваються у процесі здійснення господарської діяльності; або сукупність стосунків між суб'єктами газового ринку, що виникають у процесі здійснення різних видів господарських операцій.

Значний внесок у дослідження питань розвитку підприємств нафтогазової галузі в умовах становлення та розвитку ринку природного газу зробили такі науковці: О. І. Амоша, Я. С. Витвицький, А. Е. Воронкова, Л. Т. Гораль, М. О. Данилюк, О. Г. Дзьоба, Д. О. Єгер, О. О. Лапко, Р. Т. Мацьків, І. В. Перезова, В. П. Петренко, А. О. Устенко, І. Г. Фадєєва, І. К. Чукаєва та ін. Незважаючи на значну кількість досліджень, у цьому напрямі ще не всі аспекти проблеми організаційно-економічних відносин суб'єктів є дослідженими.